

BILTEN

ДРУШТВО СЛОВЕНАЦА У БЕОГРАДУ - ДРУШТВО САВА
DRUŠTVO SLOVENCEV V BEOGRADU - DRUŠTVO SAVA

Letnik XXI

številka 42

Beograd

december 2023

Obisk Vesne Humar, državne sekretarke na Uradu Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu v Srbiji

Državna sekretarka Vesna Humar pri Slovencih v Srbiji

Na povabilo Društva Slovencev v Beogradu – Društva Sava se je 9. Revije Dnevi slovenskega filma udeležila gospa Vesna Humar, državna sekretarka na Uradu Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Državna sekretarka se je v četrtek zvečer udeležila odprtja Dnevov slovenskega filma, enega najpomembnejših slovenskih kulturnih dogodkov v Srbiji, ki pomembno prispeva k vidnosti in prepoznavnosti slovenske skupnosti ter h krepitvi sodelovanja med državama na filmskem in tudi širšem kulturnem področju. Državna sekretarka je v nagovoru poudarila:

“Posebno pomembno je, da Društvo Slovencev Sava sodeluje z najbolj eminentnimi kulturnimi ustanovami v Sloveniji in v Srbiji ter tako že deveto leto ohranja ta ambiciozni projekt. Vsi se že veselimo jubilejnih 10. Dnevov slovenskega filma.”

Festival bo potekal vse do 10. decembra. Tradicionalni dogodek, na katerem bodo letos v Beogradu, Nišu, Novem Sadu, Smederevu, Pančevu, Kovinu, Vršču in Boru predstavili številne slovenske avtorje

in filme, pripravljajo Društvo Slovencev Sava iz Beograda, Veleposlaništvo Republike Slovenije v Beogradu, Jugoslovanska kinoteka, Filmski center Srbije, Slovenska kinoteka in Slovenski filmski center.

Že pred uradnim odprtjem letošnje izvedbe Dnevov slovenskega filma, se je državna sekretarka udeležila še odprtja razstave »Ivan Marinček«, ki je posvečena velikem snemalcu in direktorju fotografije, ki je močno zaznamoval začetke slovenske kinematografije. Marinček je bil

namreč snemalec prvega slovenskega zvočnega celovečernega igranega filma Na svoji zemlji. Poskrbel je tudi, da lahko danes z nostalgijo gledamo Kekčeve prigode, Srečno, Kekec! – drugi del znamenite klasike pa je tudi prvi slovenski celovečerni film posnet na barvni filmski trak.

Ob koncu dneva si je državna sekretarka ogledala še prostore Društvo Slovencev Sava iz Beograda. Društvo, v katerega so se Slovenci v Srbiji povezali leta 2001, danes združuje prek 1400 članov. Aktivni so na številnih področjih, pripravljajo predavanja, literarne večere, razstave, promocije knjig, projekcije filmov, proslave, plesne, fotografske in druge tečaje, delavnice za otroke, izdajajo bilten. Urejajo spletno stran, pod njihovim okriljem nastaja tudi »Slokult podcast«, centralna informativna oddaja slovenske narodne manjšine v Srbiji. V društvu skrbijo tudi za ohranjanje jezika, tako lahko vsi željni učenja obiskujejo dopolnilni pouk slovenščine, prav tako se udeležujejo poletne šole jezika v Sloveniji.

V okviru dvodnevnega obiska je državna sekretarka obiskala Rumo, kjer si je ogledala prizorišče nedavnega požara, ki je v celoti uničil prostore tamkajšnjega Društva Slovencev Emona. Društvo, ki šteje okoli 150 članov in deluje v vseh občinah na teritoriju Srema, je ostalo brez prostora za društvene dejavnosti in izvajanje slovenskega dopolnilnega pouka. Državno sekretarko je sprejel predsednik Zoran Jovičić, ki je predstavil stanje in izzive, ki jih je

prinesla ta nesreča. Urad je že poskrbel za dodelitev izrednih sredstev, s katerimi bo društvo nakupilo nujno potrebno za nadaljevanje dejavnosti, predvsem pouka slovenskega jezika, ki poteka v začasnih prostorih. Državna sekretarka se je skupaj z veleposlanikom

Republike Slovenije v Srbiji Damjanom Bergantom srečala tudi s predsednikom skupščine občine Ruma Stevanom Kovačevićem. Pojasnil ji je, da bodo sredstva za obnovo uničenih prostorov zagotovljena že v letošnjem občinskem proračunu, za kar se mu je zahvalila. Pa tudi za siceršnjo podporo občine slovenskemu društvu Emona. Delegacija je obiskala še mestece Vrdnik, kamor se je leta 1873 priselilo 90 slovenskih družin. Na tamkajšnjem pokopališču, ki je nujno potrebno obnove, je veliko slovenskih nagrobnikov, kar predstavlja neprecenljivi-

vo zgodovinsko in kulturno dediščino. Obisk je državna sekretarka zaokrožila na slovenskem veleposlaništvu v Beogradu, kjer se je srečala s predstavniki Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine, najvišjim predstavniškim telesom Slovencev v Republiki Srbiji, ki zastopa interese slovenske skupnosti in le-to predstavlja ter podpira na področju izobraževanja, kulture in obveščanja. V vsebinsko bogatem pogovoru so predsednik in nekateri člani sveta državni sekretarki predstavili stvarnost in izzive Slovencev v Srbiji s poudarkom na dejavnostih, ki jih uspešno izvajajo in zaradi katerih z optimizmom zrejo tudi v prihodnost.

Prevzeto: SPOROČILO ZA JAVNOST in FOTO, 8. december 2023, Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Fotografije za objavo, s pripisom Foto: USZS

OBISKI IN SESTANKI

Obiski veleposlanika Slovenije društvom Slovencev v Srbiji

Njegova ekscelenca gospod Damjan Bergant, veleposlanik Republike Slovenije v Srbiji, je jeseni 2023 nadaljeval z obiski slovenskih društev v Srbiji in je 19. septembra obiskal Slovensko kulturno skupnost Mura v Negotinu. Obiska sem se skupaj z veleposlanikom udeležil Saša Verbič predsednik Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Srbiji.

Namen obiska je bil, da se veleposlanik seznaní s pogoji življenja pripadnikov slovenske skupnosti v Negotinu. Na začetku smo obiskali Mestno občino Negotin in se z gospodom Bogdanom Gugićem, namestnikom Skupščine občine, po-

govorili o delu in življenju pripadnikov slovenske skupnosti v tem kraju ter možnostih gospodarskega sodelovanja med Slovenijo in mestom Negotin. Sestanka so se udeležili tudi predsednik SKS Mura gospod Miodrag Stanković in člani SKS Mura. Skupni sklep s sestanka je, da mesto Negotin pomaga delo SKS Mura v okviru svojih možnosti in da pripadniki slovenske skupnosti s svojim delom prispevajo k napredku mesta.

Po obisku mestne občine Negotin smo se

napotili v stomatološko ordinacijo gospe Aleksandre Milosavljevič, Slovenke po rodu in članice SKS Mura. Z drugimi člani Društva smo se srečali v knjižnici mesta Negotin, kjer obstaja „slovenski knjižni kotiček“. Predsednik Nacionalnega sveta Saša Verbič, je ob tej priložnosti podaril knjižnici knjige sodobnih slovenskih pisateljev.

Naslednjega dne smo obiskali Leskovac, kjer nas je na vhodu v Mestno občino Leskovac pričakal župan, dr. Goran Cvetanović. V pogovoru z gospodom Cvetanovićem se je njegova ekselencija gospod Damjan Bergant zanimal za

življenje slovenske skupnosti v tem mestu in možnostmi gospodarskega sodelovanja med Slovenijo ter mestom Leskovac. Med drugim je gospod Cvetanović omenil, da je Leskovac pobraten z Novim mestom v Sloveniji. Sestanka se je udeležil tudi gospod Srđan Mitić predsednik SKS Brata Jenko. Iz Mestne občine smo se napotili v Muzej mesta Leskovac, kjer so nas seznanili z njegovo zgodovino. S tem je obisk društvom Slovencev na jugu Srbije zaključen.

Saša Verbič

KULTURNI DOGODKI

Obisk Društva Slovencev Triglav iz Banjaluke

V soboto 2. decembra so člani Društva Slovencev Triglav iz Banjaluke obiskali Društvo Slovencev v Beogradu – Društvo Sava.

Predstavniki Društva Triglav iz Banjaluke so

predstavili svojo založniško dejavnost in so publiki v Beogradu predstavili monografijo Od predaka do potomaka – Slovenci u Slatini i Banjaluci, ter dvojezične knjige: Kofer sa duplim dnom, Ključ za dvije brave, Put na plavu planetu, Kakva dobra knjiga, U srčanom džepu, Uz kafu, in slikanici: Put knjige, ki je prevedena iz slovenščine v srbski jezik ter Pod morem, katere avtorica je mlada članica društva Triglav, Milica Marjanović. Milica je stara 11 let in je ob tej priložnosti, ob predstavitvi svoje knjige iz nje prebrala odlomek.

Ivana Mandić

Književnost sodobnih slovenskih pisateljic v kontekstu večkulturnosti in medkulturnosti: predavanje red. prof. dr. Silvije Borovnik

(Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta)

V sredo, 15. novembra, smo v okviru Lektorata za slovenistiko Filološke fakultete Univerze v Beogradu v prostorih Društva Slovencev Sava z zanimanjem prisluhnili odličnemu predavanju izr. prof. dr. Silvije Borovnik s Filozofske fakultete Univerze v Mariboru. Predavateljica nas je na predavanju, naslovljenem Književnost sodobnih slovenskih pisateljic v kontekstu večkulturnosti in medkulturnosti, popeljala v svet sodobne slovenske književnosti, ki jo ustvarjajo ženske.

Jasno in pregledno nam je predstavila nekatera prozna dela avtoric Maruše Krese, Miriam Drev, Alenke Jensterle Doležal, Marjance Mihelič, Brine Svit, Sonje Porle, Stanislave Chrobakove Repar, Lidije Dimkovske, Ivane Djilas, Dijane Matković, Erice Johnson Debeljak ter opozorila in pokazala na elemente večkulturnosti in medkulturnosti v njihovih pisavah. Z izbrano tematiko in svojim prepričljivim ter navdihujočim nastopom nas je predavateljica izredno navdušila ter spodbudila k branju predstavljenih del. Za finančno podporo pri pripravi in izvedbi gostovanja se najlepše zahvaljujemo Centru za slovenščino kot drugi in tuji jezik FF UL.

Boštjan Božič

Martin Krpan in Marko Kraljevič: predavanje prof. dr. Aleksandra Bjelčeviča

Slovenski literarni zgodovinar, profesor slovenske književnosti na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, dr. Aleksandar Bjelčevič, je

v prostorih Društva Sava, 30. novembra letos imel zelo navdihnjeno predavanje namenjeno študentom slovenščine na beograjskem Lektoratu za slovenistiko, učencem dopolnilnega pouka in članom Društva Sava. Profesor Bjelčevič je na zanimiv način spregovoril o vplivu pesmi Kraljevič Marko i Musa Kesedžija na Levstikovega Martina Krpana kot parodijo. Poslušalce je najprej spomnil na zgodbo o Martinu Krpanu in njegov pomen za slovensko književnost ter kulturo, potem pa je nakazal na stične točke z Markom Kraljevičem.

Zainteresirani poslušalci so s prof. Bjelčevičem še dolgo po predavanju ostali v živem pogovoru, posebno presenečenje zanj pa je bilo to, da so se predavanja udeležili tudi člani društva Slovencev iz Smedereva - društva Martin Krpan.

Maja Đukanović

SLOKULT.INFO

Spletni portal „SLOKULT.INFO“

Slokult.info, platforma za obveščanje in promocijo aktivnosti slovenskih kulturno-umetniških društev v Srbiji, predstavlja prostor za promocijo slovenske kulture in umetnosti prek delovanja društev Slovencev in slovenskih združenj v Srbiji. Portal je namenjen slovenski narodni manjšini v Srbiji in vsem ostalim zainteresiranim za kulturo in umetnost. Slokult.info ponuja možnost za promoviranje in pozivanje javnosti na vse dogodke, ki jih organizirajo slovenska društva, in promocijo slovenskih umetnikov, ki delujejo in ustvarjajo v Srbiji. Dobrodošla vsa slovenska društva k sodelovanju - naj se dobra praksa daleč sliši. Portal „Slokult.info“ podpira Nacionalni svet slovenske narodne manjšine.

Za vso pomoč se prisrčno zahvaljujemo:

- Uradu Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu
- Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije
- Nacionalnemu svetu slovenske narodne manjšine v Srbiji

9. revija Dnevi slovenskega filma DSF 2023

Deveta po vrsti revija Dnevi slovenskega filma (DSF) je bila organizirana od 7. do 10. decembra, v Jugoslovanski kinoteki v Beogradu, obiskovalci pa so imeli priložnost premierno videti nekatere najbolj atraktivnih in nagrajevanih celovečernih ter dokumentarnih filmskih naslovov iz novejšje slovenske produkcije.

Kot uvod v glavni program revije, je v torek, 5. decembra, v Mali dvorani Kulturnega doma Studentski grad, v okviru spremljevalnega programa DSF+, bilo predstavljenih devet kratkih, celovečernih, dokumentarnih in animiranih filmov sodobne slovenske produkcije.

V četrtek, 7. decembra, je v Jugoslovanski kinoteki bila odprta razstava posvečena Ivanu Marinčku, pionirju slovenske in jugoslovanske kinematografije, direktorju fotografije in montažerju. O pomenu njegovega dela so govorili Rado Likon – letošnji prejemnik nagrade Milke in Metoda Badjure za življenjsko

delo na področju fotografije na Festivalu slovenskega filma v Portorožu, Milan Knežević – televizijski in filmski režiser, ter Dragomir Zupanc, umetniški direktor Revije DSF. Po svečanem sprejemu, katerega so se udeležili številni gostje in mediji iz Srbije in Slovenije, katerega so pripravili volonterji Društva Slovencev „Sava“, je sledila uradna otvoritev revije. Prisotne so nagovorili: Saša Verbič – predsednik Društva Slovencev „Sava“ in Nacionalnega sveta slovenske nacionalne manjšine v Srbiji, njegova ekselencija gopod Damjan Bergant – veleposlanik Republike Slovenije v Beogradu, Vesna Humar – državna sekretarka na Uradu Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, ter Tina Lešničar – predstavnica Slovenskega filmskega centra. Program je vodila Milica Gacin, znani dramski in filmski umetnik Nikola Kojo pa je revijo razglasil za odprto. Prvi večer si je občinstvo imelo priložnost ogledati kratki film Samo dihaj Aneja Golčara, ter film Jezdeca Dominika Menceja, v katerem je med

06 | december, 2023

nastopajočimi bil Nikola Kojo.

Naslednjega dne, v petek 8. dec. je ob 12. uri v Jugoslovanski kinoteki organizirana zanimiva, navdihujoča in zelo obiskana okrogla miza na temo Stil in manirizem v filmski fotografiji, katero je moderirarala dr. Ivana Kronja, urednica spremljevalnega programa revije DSF.

Sodelovali so: Dragomir Zupanc, Rado Likon (snemalec filma Tamni pokrov sveta), Radovan Čok (scenarist in režiser filma Žan), Vladan Obradović (filmski snemalec, član upravnega odbora Srbske asociacije snemalcev), Ivan Zadro

(direktor fotografije filma *Probudi me*) in Predrag Bambić (filmski snemalec, član Srbske asociacije snemalcev).

Zadnjega dne revije, v nedeljo, 10. decembra, je na programu bila prva epizoda seriala *Slovenci v Beogradu*, posvečena Edvardu Rusjanu, slovenskemu pionirju etalstva, ki je prvi letel nad Beogradom leta 1911, katerega je režiral Vladimir Šojat. Epizoda o Edvardu Rusjanu je realizirana v sodelovanju z Muzejem zrakoplovstva Republike Srbije.

Letošnja revija DSF je zaključena s predvajanjem filma *Pero Damjana Kozoleta*, dokumentarnega hommagea Petru Musevskemu, enemu najbolj cenjenih slovenskih igralcev, ki je, po neuspešnem boju z depresijo, končal življenje na začetku pandemije korona virusa. Ta film je, med drugim, nagrajen s posebnim priznanjem selekcije „Hrabri Balkan“ na Festivalu avtorskega filma v Beogradu, ki je bil organiziran neposredno pred začetkom revije DSF.

Poleg vsega navedenega še posebej poudarjamo, da je umetniški direktor revije DSF Dragomir Zupanc letos prejel častni naziv Prijatelj slovenskega filma na Festivalu slovenskega filma v Portorožu, v žiriji festivala pa so prejšnje dve leti sodelovala tudi dr. Ivana Kronja in Vladimir Šojat, urednika spremljevalnega programa DSF. Ob tem je treba omeniti tudi podatek, da je v času revije Zupancu vročena tudi nagrada „Branko Vučićević“, osmega Festivala meta filma v Beogradu.

Revija DSF se organizira decembra in v začetku naslednjega leta tudi v Kulturnih centrih v Nišu, Novem Sadu, Smederevu, Pančevu, Kovina, Vršču in Boru.

Irina Maksimović Šašić

DSF PODELITEV ZAHVAL

Tako kot vedno do zdaj smo, tradicionalno, po uspešno izvedeni Reviji Dnevi slovenskega filma v Društvu Sava organizirali podelitev zahval prostovoljcem, ki so pomagali v izvajanju dogodka. Zahvale sta podelila Saša Verbič, predsednik Društva Sava in Drago Zupanc, umetniški direktor Revije DSF. Kot zmeraj, so prostovoljci nesebično prispevali, da deveta po vrsti Revija DSF poteka v najboljšem redu. Na podelitvi zahval so v veselem vzušju in dobrem razpoloženju vsi skupaj podelili vtise. Ob tej priložnosti se je tudi govorilo o načrtih za

prihodnje leto, ker bo naslednja Revija jubilarna. Prostovoljci so imeli izredno priliko, da prislunhnejo zanimivim anegdotam iz zgodovine DSF-a od njenega ustanovitelja Dragomirja Zupanca in priložnost, da podajo svoje predloge za prihodnost. Vse to je potekalo ob prijetni glasbi in ob pogostitvi. Deseta po vrsti Revija DSF bo že spomladi leta 2024, kar pomeni majhen premor in bližnji začetek planiranja naslednje Revije. Prostovoljci so pripravljeni dati svoj prispevek naslednji Reviji, ker razen dela tudi uživajo v filmih. Vsako leto teh nekaj dni preživljajo v pozitivnem vzdušju in prijazni družbi, zaradi česar veliko njih več let sodeluje v organizaciji Revije DSF.

Anja Jelić

Praznično voščilo ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu Mateja Arčona in državne sekretarke Vesne Humar

Drage Slovenke in Slovenci v zamejstvu in po svetu, dragi prijatelji Slovenije!

Vstopamo v čas, ko smo ljudje radi blizu drug drugemu, ko oživijo prijateljstva in se utrdijo naše medsebojne vezi. V teh prazničnih dneh na uradu še posebej močno mislimo na vas.

Leto se izteka in mislim, da smo skupaj naredili veliko dobrega. Nama obema bodo še posebej v lepem spominu ostali trenutki, ki sva jih preživela med vami. Hvala za vse te trenutke, predvsem pa za delo in trud, ki ga vlagate v ohranjanje slovenstva zunaj meja naše države.

V teh dneh naj spet zaživijo slovenski običaji, naj zadiši po potici, naj zazveni slovenska pesem. Želimo vam, da bi resnično čutili to veselo božično sporočilo ter da bi tudi v slovenskih društvih in domovih praznovali kot ena velika povezana družina.

Naj nas leto 2024 še bolj poveže, naj prinese pogled v prihodnost in naj vaši načrti dobijo krila.

Dragi vsi, v najinem imenu in v imenu vseh zaposlenih na uradu, torej voščiva, doživete božične praznike, čestitke ob dnevu samostojnosti in enotnosti in srečno 2024!

Video voščilo najdete na FB strani: <https://www.facebook.com/uradslovinci/>
oziroma na platformi YouTube: <https://youtu.be/KY5S6vDFfU8>.

Priznanje Urada Josipu Vebru za magistrsko delo

Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon je na slovesnosti 17. oktobra 2023, v dvorani Državnega sveta, podelil nagrade in priznanja letošnjim nagrajencem XXI. nagradnega natečaja Urada za diplomska, magistrska in doktorska dela, ki obravnavajo področj Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Posebno priznanje je prejel član Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine in predsednik Društva Slovencev Logarska dolina iz Pančeva, Josip Veber, za svojo magistrsko nalogo z naslovom Kulturni dogadaji Slovenaca u južnom Banatu kao doprinos razvoju turizma (Kulturne dogodki Slovencev v južnem Banatu kot prispevek k razvoju turizma).

Josip Veber je v svoji magistrski nalogi Kulturni dogadaji Slovenaca u južnom Banatu, celovito predstavil delovanje pripadnikov

<https://www.gov.si/novice/2023-10-11-nagrajenih-8-izjemnih-zakljucnih-del-s-podrocja-slovencev-v-zamejstvu-in-po-svetu/>

<https://www.gov.si/novice/2023-10-17-minister-arcon-podelil-priznanja-xxi-nagradnega-natecaja/>

slovenske izseljenske skupine in pomen uveljavljanja kulturnega turizma za vzpostavitev mostov z večinskim narodom, z ostalimi skupnostmi in s Slovenijo. V središče je postavil premislek o kulturni dediščini izseljenske skupnosti. Sam avtor ima pomembno vlogo pri razvoj kulturnega turizma, ob tem pa je v tematiki prepoznal intelektualni izziv za nadaljnje formalno izobraževanje. Podkomisija za izseljenstvo mu je podelila posebno priznanje za gradivo zbrano in predstavljeno v magistrski nalogi, ki zajema doslej manj znano tematiko.

INTERVJU

Intervju z režiserko Matejo Koležnik

Slovenska režiserka Mateja Koležnik je v Beogradu gostovala ob premieri predstave *Otroci sonca* po drami Maksima Gorkega, na odru »Ljuba Tadić« Jugoslovanskega dramskega gledališča. Z uprizoritvijo dela v produkciji nemškega gledališča Schauspielhaus Bochum so 4. oktobra 2023 uradno otvorili 57. BITEF festival. Pred predstavo smo se v gledališkem klubu pogovarjali z Matejo Koležnik.

Mateja, kateri so razlogi, da ste izbrali delo *Otroci sonca*?

Izredno rada imam ruske avtorje, predvsem Antona Pavloviča Čehova in Maksima Gorkega. Njuna edinstvenost se med drugim kaže v tem, da

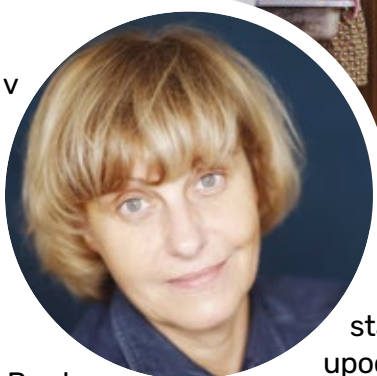

foto: Markus Burke

sta psihološko izjemno natančna pri upodabljanju likov, kar za igralce predstavlja velik izziv. Po drugi strani pa oba ustvarjata fenomenalne podobe družbe. Gorki je igro *Otroci sonca* napisal leta 1905, ko je bil v zaporu v Sankt Peterburgu, kjer je končal zaradi sodelovanja v propadli ruski revoluciji istega leta. Ko sem dobila ponudbo za režijo predstave, je branje besedila sovpadalo z začetkom pandemije korona virusa. Ker je Gorki zgodbo postavil v leto

1862, v čas epidemije kolere, besedilo pa sem začela brati v času korone, je bila prva stvar, na katero sem pomislila: »O, kakšno naključje!« Potem sem začela preučevati kontekstni okvir ustvarjanja dela in sem odkrila, da je Gorki delo napisal v samo osmih dneh v zaporu, jezen na svoje kolege intelektualce, ki se niso zavedali, da se bo svet temeljito spremenil in da nič ne bo isto. Predstavil je skupino idealističnih intelektualcev in umetnikov, popolnoma odmaknjenih od krute realnosti zunanjega sveta. Z razvojem zapleta se vedno bolj spopadajo s svojimi notranjimi protislovji, medtem ko svet okoli njih doživlja pomembne družbene in politične spremembe. Spomnim se, da je bila moja prva asociacija na besedilo, da je pravzaprav isto kot danes, le da se v današnjem času ne dogaja plemičem, ampak evropskemu srednjemu sloju. Druga stvar, ki jo želim izpostaviti, je povezana z ansamblom, s katerim sem delala: poleg Nemcev so v njem tudi trije Nizozemci. In ko se ljudje v igralski zasedbi začnejo mešati in sodelovati pri skupnem delu, je za režiserja vedno zanimivo.

Otroci sonca je med desetimi najboljšimi predstavami v izboru berlinskega gledališkega festivala, kritike pa so polne pozitivnih besed za vašo režijo. Poudarjajo, da ste se fantastično vrnili k velikim gledališkim vrednotam, da ste sprožili mnoga aktualna vprašanja, predvsem o razklani družbi, ki se mora preoblikovati, če ne želi propasti. Torej dajete poudarek družbi, ne posamezniku. Zakaj ste se v času krize odločili za realizem, ob tej predstavi se namreč govori celo o hiperrealizmu?

Nikoli v življenju nisem sledila trendom. Kot sem bila v mladosti na festivalu v Subotici s komadom, ki je bil bolj podoben Joni Mitchell, če gledamo z vidika tedaj popularne glasbe oziroma obdobja novega vala, tako tudi v dobi postdramskega gledališča počnem nekaj, kar bi se pač dalo označiti z izrazom hiperrealizem. Kar se predstave *Otroci sonca* tiče, v besedilu nisem spremenila ničesar, saj aktualno in natančno opisuje človeški način razmišljanja. Pravzaprav vsako dobro dramsko besedilo, ki je preživelo svojega avtorja, vsebuje nekaj, kar je arhetipsko pravilno, in ga zato ni treba posodabljati. V predstavi nismo spremenili ničesar, tudi situacije so enake kot pri Gorkem: gre za življenje v eni hiši, dopolnili smo le scenografijo z umestitvijo hodnika in jedilnice v

hišo in to je vse. Moja želja je bila približati junake Gorkega nam, današnjim ljudem, ki živimo v svetu, ki so ga na novo definirale krize.

Kot ena najpomembnejših režiserk sodobnega slovenskega gledališča ste delovali v številnih gledaliških hišah nekdanje Jugoslavije: v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, Novem Sadu ... Beograjskemu občinstvu ste se predstavili leta 2005 s predstavo *Žena iz prošlosti*, ki je uprizorjena na odru Bitef teatra. Nagrade in nastopi na mednarodnih festivalih govorijo o bogatih izkušnjah in pomenu, ki ste si ga pridobili v gledališkem svetu. V nemško govorečih gledališčih in produkcijah ste aktivni že več kot desetletje: v Leipzigu, na Dunaju, v Stuttgartu, Baslu, Berlinu, Münchnu ... Ker pogosto delate v drugih okoljih in imate zavidljivo mednarodno kariero ter ugled, kako doseči neposrednost z občinstvom? Kakšne so vaše izkušnje?

Kar zadeva občinstvo, ni le precejšnja razlika med državami ali mesti, ampak imata lahko tudi znotraj istega mesta dve gledališči različno občinstvo. Vendar ko je besedilo dobro, je tako arhetipsko natančno, da se dejansko prilega vsakemu okolju. Vsakdo iz gledališkega sveta ima željo, da bi predstava pretresla občinstvo: rešitev ni v tem, da bi ugajali njihovemu okusu, pač pa, da bi jim ponudili igro, ki jih bo ganila. Dejstvo je, da je to veliko preprosteje narediti v domačem okolju, saj poznate vse njegove šibke točke, vendar tudi v drugih okoljih, ko postavite predstavo, lahko kmalu ugotovite, da so človeške hibe univerzalne ... in da jih bo občinstvo prepoznalo, kjerkoli se bo predstava igrala.

Kakšni so vaši poklicni angažmaji v naslednjem obdobju?

Besedilo, ki ga zdaj berem in ga nameravam režirati v Berlinu, je prav tako zanimivo in navdihujoče kot *Otroci sonca*. Gre za dramo *Umazane roke* Jean-Paula Sartra, ki v tem delu svojo poanto podaja z vprašanjem: umiraš za ideje ali se kompromitiraš za moč?

*Zapisala: Irina Maksimović Šašić
Prevedli: Lidija Čolić in Tamara Petrović*

Potica v Gudurici

Čudovit dan v Gudurici! Preživeli smo ga v druženju z gosti iz Slovenije in Srbije ter organizatorji prireditve Naša slovenska potica, katere organizator je DS Kula Vršac. Med degustacijo domačih vin in predstavitvijo mesta Gudurica je strokovna komisija izbirala najboljšo potico.

V konkurenci je tekmovalo 7 z ljubeznijo pripravljenih potic. Prvo mesto je pripadlo slaščici, ki jo je spekla Tanja Baltić iz DS Sava. Čestitamo!

Tatjana Bukvič

Podružnica Društva Slovencev »Sava« in šola slovenskega jezika v Kostolcu

Letos kostolška Podružnica Društva Slovencev »Sava«, v okviru katere obiskujem šolo slovenskega jezika, praznuje deset let svojega obstoja. Prvo druženje je bilo namreč organizirano decembra 2013 in od takrat se v šoli že desetletje neprekinjeno učimo slovenski jezik, družimo se in seznanjamo s kulturo ter lepoto Slovenije.

V razredih so zastopane vse generacije, kar poskrbi za odlično vzdušje. Toplina učiteljice Tatjane Bukvič in njena predanost delu nas tako spodbudita, da nam ničesar ni težko premagati in se v nas budi vedno večje zanimanje za slovenski jezik, pa tudi za Slovenijo kot celoto. Pri samih učnih urah je velik poudarek na konverzaciji, kar je za nas, ki želimo tam študirati, velikega pomena. Tako zanimanje za slovenski jezik iz leta v leto raste in skupnost postaja bogatejša predvsem s srednješolci, ki šolanje želijo nadaljevati v Sloveniji.

Kot člani ali prijatelji Društva Slovencev »Sava« imamo priložnost, da se s kulturo Slovenije po-

bliže spoznamo tudi ob udeležbi na številnih družabnih in kulturnih dogodkih, pa naj bodo povezani s pomembnimi prazniki v Republiki Sloveniji ali gostujočimi pisatelji iz Slovenije ter podobnimi vsebinami.

Šola je zasnovana tako, da izpolnjuje pričakovanja vseh učencev, ki tja prihajamo s specifičnimi potrebami ter senzibilnostjo. Glede na to, da skozi lekcije spoznavamo običaje in kraje, ki bi jih lahko obiskali, lahko rečem, da je ta šola več kot šola.

*Zapisala: Isidora Milovanović
Prevedla: Anastasija Selaković*

Dve zvezdi, za Emilijo in mene

Vsak od nas ima svojo zvezdo. In vsak od nas ima pravico, da izbere, kaj ali kdo bo njegova zvezda. Moja zvezda je moja mama Silvija. Davnega 2014. leta je odšla na svoje nebeško mesto.

In tako kot samo življenje zna narediti, sem se pod vplivom okoliščin, po 35. letih življenja v Beogradu, vrnila v Kostolac, dom svojih staršev. Kmalu sem se vključila v Društvo Slovencev Sava in začela obiskovati pouk slovenskega jezika. In prav tu se je začel še en moj mali svet. Z učiteljico Tatjano in prijatelji smo skozi zgodbe in filme plavali po slovenskem morju, se povzpinali na slovenske vrhove, nabirali slovenske rože, vonjali slovenske specialitete.

To je v mnogočem vplivalo na mojo odločitev, da želim biti del vsega tega in da začnem z zbiranjem potrebne dokumentacije za pridobitev državljanstva. V oporo mi je bila moja zvezda, omenjena na začetku, a vse ostalo je šlo svojim redom, počasi. V času čakanja sem se ojunčila in začela s pisanjem kratkih besedil, zgodb, ki so bile objavljene v Biltenu ali v lokalnem časopisu Reč naroda v Požarevcu. Da nisem povsem »običajna«, dokazuje 2. osvojeno mesto na literarnem natečaju, ki ga pripravlja DS Kredarica iz Novega Sada. To je bil moj skromni prispevek k vidljivosti slovenske nacionalne manjšine v Srbiji.

Nizala so se leta, organizirala druženja... in prišel je čas, ko sem se z vso potrebno dokumentacijo za državljanstvo napotila v Ljubljano. Brez stresa, hitenja, vse v miru in veselju. V upravni enoti sem predala papirje, uživala v lepotah Ljubljane in se zadovoljna vrnila domov. Preko elektronske pošte sem čez nekaj časa morala svojo vlogo dopolnit, a že čez ne polne tri mesece sem bila poklicana na Veleposlaništvo RS v Beogradu na slavnostno zaprisego.

Sedaj sem naturalizirana Slovenka. Potrditev, da sem na pravem mestu, je tudi moja hči Emilija, ki je preteklo leto postala prostovoljka v DRPD v Novem mestu. Emilija se je z lahkoto navadila na dobro, sedaj živi in dela med ljudmi, ki so jo odprtih rok sprejeli medse. Tudi ona bo imela svojo pot do pridobitve slovenskega državljanstva.

Rekla bi, da je sedaj Slovenija najina nova zvezda, Emilijina in moja. »Tako, Emilija, sedaj imaš kar dve zvezdi, ki naj te vodita in pazita v življenju!«

Dragana Knežević

Deset let šole slovenščine v Kostolcu

Saša Radić, predsednik Izvršnega odbora Narodnega sveta Slovencev v Srbiji in predsednik podružnice Društva Slovencev Sava iz Kostolca, že vrsto let zelo uspešno organizira pouk slovenskega jezika v Kostolcu.

Šola je del aktivnosti v okviru izpostave DS Sava v Kostolcu, kamor se lahko prijavijo zainteresirani, ki se želijo učiti slovenskega jezika. Je brezplačna, zahvaljujoč podpori Ministrstva za vzgojo in izobraževanje RS. Pouk poteka enkrat tedensko, izvaja pa ga učiteljica Tatjana Bukvič.

V preteklih desetih letih dela in obstoja šole slovenskega jezika v Kostolcu je svoj prispevek dala učiteljica Tatjana Bukvič, ki je profesorica slovenskega jezika in knjižničarka. Slovence, ki živijo zunaj meja Slovenije, poučuje jezik njihove domovine. Na tem poslanstvu je neutrudna in med študenti resnično priljubljena. V Kostolac prihaja že deset let. Število udeležencev se je iz leta v leto spreminjalo, a zanimanje ni pojenjalo. Imela je veliko število učencev različnih generacij. Vsako leto so med udeleženci tako novi kot stari. V teh letih zelo napredujejo. Starejši udeleženci so najbolj redni, mlajši pa zaradi drugih obveznosti, predvsem šolanja, manj redni, a se vračajo, ko le uspejo. Večji del njih prihaja k pouku zato, da so kakor koli v stiku z jezikom, večina maternim jezikom. V šoli se ne učimo samo jezika, ampak se seznanjamo in ohranjamo slovenske običaje, ki nam jih učiteljica Tatjana predstavi na preprost in zelo sprejemljiv način, z namenom, da izvemo čim več o domovini naših prednikov, za kar smo neizmerno hvaležni.

Udeleženci pouka so bili v prvih letih dela večinoma slovenskega porekla. Njihovi predniki so se v začetku prejšnjega stoletja množično naselili v teh krajih zaradi zaposlitve v kostolskem rudniku. Kot usposobljena delovna sila v novi skupnosti so veliko prispevali ne le v poznavanju stroke, ampak tudi v izobraževanju, kulturi, umetnosti in športu ter pustili globok pečat generacijam Kostolčanov slovenskega rodu. Da bi takšno dediščino uspešno ohranili, da ne bi šla v pozabo, želimo učenci pouka in člani društva te vrednote ohranjati in negovati za prihodnost svojih dedičev.

Poleg učenja jezika udeleženci pouka spoznavajo geografske, sociološke, etične in etnografske značilnosti Republike Slovenije. Na lep in zanimiv način spoznavajo kulturo, običaje, zgodovino in znamenitosti Republike Slovenije ter na ta način spoznavajo svojo domovino in pridobivajo občutek pripadnosti slovenskemu narodu.

V zadnjih letih so se poleg udeležencev slovenskega rodu k pouku prijavljali tudi drugi zainteresirani državljani brez slovenskega porekla, vsi z željo po obvladovanju slovenskega jezika, spoznavanju znamenitosti Republike Slovenije.

V preteklem obdobju je na slovenske fakultete iz naše regije odšlo študirat kar nekaj študentov iz Srbije, mnogi med njimi so si po študiju poiskali delo in uredili življenje v Sloveniji.

Sodelovanje Društva Slovencev Sava v Kostolcu z lokalno samoupravo mesta Požarevac in Mestno občino Kostolac bo tudi v prihodnje prispevalo h krepitvi vezi med državama z uspešnim sodelovanjem na področju kulture, umetnosti in izobraževanja.

Irena Ajdačić, Kostolac

Evropski dan jezikov

Tudi letos smo se na pobudo Veleposlaništva RS V Beogradu udeležili Evropskega dneva jezikov. Na Trgu republike smo Slovenci zasedli eno izmed stojnic in jo opremili s plakati, knjigami in promocijskim gradivom, ki smo ga za nagrado po uspešno rešeni nalogi iz slovenščine, podarili radovednim mladim udeležencem dogodka.

Razveselili smo se znanih obrazov, saj so med otroci bili tudi nekateri naši učenci. Že tradicionalna prireditev v Beogradu je odlična priložnost za promocijo Slovenščine in Slovenije, zato z veseljem na njej sodelujemo. Prireditev je dobro organizirana in množično obiskana.

Tatjana Bukvič

Čaroben vikend v Sloveniji

Po deževni, ampak prijetni poti smo v jutranjih urah prispeli v Ljubljano. Oblaki nad Ljubljano so se razkadili, mesto je obsijalo jesensko sonce. Medtem ko smo si ogledovali

najpomembnejše znamenitosti glavnega mesta Slovenije, kot so Zmajski most, Prešernov trg, Tromostovje, Kongresni trg, Mestna hiša in Ljubljanska, so se v centru začele pripraviti na praznovanje godu sv. Martina, zaščitnika vinarjev in vinogradov. Po ogledu mesta smo se z vzpenjačo povzpeli na Ljubljanski grad, od koder se vidi Ljubljana kot na dlani. Čudovit pogled na mesto so dopolnile Alpe, ki so bile že prekrite s snegom. Pod Ljubljanskim gradom je bila pisana tržnica in vedeli smo, da jo moramo obiskati in uživati v pestri ponudbi. Ko je dan napredoval, se je v centru zbiralo vse več ljudi in slavlje se je lahko začelo. Ker praznik sv. Martina pomeni začetek obdobja, ko je novo vino pripravljeno za pitje, so obiskovalci lahko uživali tako v degustaciji domačega vina kot suhomesnatih izdelkov, medu, olja, izdelkov iz tartufov, medtem ko so se glasba, veselje in smeh širili po središču Ljubljane. Obisk Ljubljane smo zaključili z večerjo v gostilni, kjer smo, seveda, ob domačem vinu jedli kranjske klobase.

Naslednji dan smo se odpravili proti Bohinju in Bledu. Iz Ljubljane v Bohinj pridete v eni uri in se peljete skozi čudovito gorenjsko pokrajino. Ko smo prispeli, je bila nad največjim slovenskim jezerom megla, ki je jezeru dala še več mističnosti in romantike. Medtem ko nam je pogled segal proti Triglavu, naše misli pa počivale

v miru in tišini, se je megla razkadila in lahko smo uživali v velikosti jezera in jesenskih barvah Triglavskega narodnega parka. S polnimi pljuči svežega zraka smo se odpravili proti Bledu. Bled je eden najbolj priljubljenih počitniških krajev, ki leži med gozdovi Julijskih Alp. Ob jezeru je speljana sprehajalna pot, obiti se da cel krog okoli jezera, kjer je naravni otok s cerkvijo Marijinega vnebovzetja. Do otoka se lahko pripeljete s čolnom. Na Bledu je vredno obiskati tudi Blejski grad, s katerega je čudovit razgled na Bled. Za ljubitelje sladkarij je priporočljivo poskusiti blejske kremne rezine. Bivanje smo zaključili na klopici ob jezeru, opazovali čudovite barve

blejskega gozda, uživali v svežem zraku in sončnem zahodu.

Kdor si želi razvajati svoje čute in si privoščiti kvaliteten krajši oddih, je vikend v Sloveniji prava rešitev zanj.

*Zapisala: Jelena Mraović
Prevedla: Angelina Jeremić*

PERU – potopisno predavanje Ivane Dukčević z avtorskimi fotografijami

V sredo, 22. novembra 2023, je v prostorih Društva Sava njegova članica, magistrica uporabnih umetnost, profesorica, fotografinja, potopiska ter avtorica 14 objavljenih knjig o potovanjih, izvedla predavanje. Ivana je predstavila eno izmed svojih potovanj, pospremljeno z njenimi avtorskimi fotografijami – pripovedovala je o Peruju, slavni deželi v Andih. Ena izmed najbolj obiskanih turističnih držav v Južni Ameriki, najbolj znana po mestu Machu Picchu, enem od sedmih novih čudes sveta, pa tudi Cuscu, glavnem mestu perujskih Andov, ki so ga ustanovili stari Inki.

Potovanje po Peruju smo začeli v Limi, glavnem mestu Peruja na obali Tihega oceana in enem največjih mest Latinske Amerike. Potem smo se napotili na Panamerican, najdaljšo avtocesto na svetu in spoznali nacionalni park Paracas, kjer na

zapuščenih otokih Tihega oceana živijo kolonije ptic, kitov, kormoranov in pingvinov. Pot nas je peljala v perujsko puščavo, kjer smo deskali in se vozili s štirikolesniki po peščenih sipinah.

V Andih smo obiskali kmetijske terase Inkov, njihove templje in največje soline, kjer še danes pridobivajo kameno sol. Nato smo vstopili na vlak in skozi sveto dolino Inkov vzdolž reke Urubamba prispeli do vznožja Machu Picchu, enega

najnižjih krajev v perujskih Andih, obkroženega z džunglo. Na vrhovih drugega največjega gorovja na svetu smo si na višini 5100 metrov ogledali Mavrično goro, črede lam in alpak ter divje vikunje ter obiskali manufakturo, kjer izdelujejo izdelke iz volne alpake. Nato smo pluli po največjem in najvišjem plovnem jezeru na svetu Titikaka in si ogledali, kako na plavajočih trstičnih otokih živi ljudstvo Ajmara. Po razgledni točki osmih perujskih vulkanov smo obiskali četrti najgloblji kanjon na svetu Colca in opazovali let kondorja. Za konec smo si ogledali še najlepše mesto in drugo prestolnico Peruja Arequipo, kjer je rojen

nobelovec Mario Vargas Llosa, kraj, ki leži v dolini, obdani z vulkani. V bližini vulkana teče potok, ki velja za enega najbolj oddaljenih pritokov in izvir Amazonke. Med predavanjem smo si ogledali nekatere od 4000 vrst krompirja, ki rastejo v Andih, več kot 300 vrst koruze, zrezek alpake in pečenega morskega prašička ter muzej Larco v Limi, kjer smo videli več kot 4500 predmetov starodavnega ljudstva Mocha, ki je na ozemlju Peruja živelo pred Inki.

*Zapisala: Ivana Dukčević
Prevedla: Tamara Pandurović*

Slovenske narodne jedi

KAŠNATA REPA-BURKAŠA

Sestavine: 1,5 kg kisle repe, ½ kg kaše, sol, 15 dag ocvirkov ali zaseke

Priprava: Repo kuhamo z malo več vode. Ko je na pol kuhana, dodamo prebrano in v vroči vodi oprano kašo. Solimo in počasi kuhamo. Jed zabelimo z ocvirki ali zaseko. Če se nam zdi preredit ali imamo rajši gostejšo, prilijemo pred zabelo podmet iz žlice moke in mrzle vode. Kašnato repo, imenovano tudi repnata kaša, ponudimo kot samostojno jed ali kot prikuho. V cerkljah na Gorenjskem ji pravijo tudi bur-kaša.

DUŠENI JAJČEVCI

Sestavine: 10 jajčevcev, česen, peteršilj, 1 dl olja, 1 kg paradižnikov, poper, sol

Priprava: Jajčevce olupimo in zrežemo na rezine ali kocke; paradižnik zrežemo na krahle, seme izločimo, petrešilj in česen pa sesekljamo. Jajčevce, pol peteršilja in česna damo v kozico, prilijemo mrzlo olje, solimo, popramo in dušimo. Čez nekaj časa dodamo še paradižnike. Ko se sok poduši in zelenjava upade, potresemo še z ostalo polovico peteršilja in ponudimo.

MEDENA OREHOVKA

Sestavine: 1/2 kg medu, 1/2 kg moko, ½ kg sladkorja, 15 dag orehov, 1,5 žličke cimeta, pol žličke dišečih klinčkov, 2 celi jajci, 4-5 žlic ruma, limonina lupinica, 1 pecilni prašek

Priprava: V topli vodi segrejemo med, da postane tekoč. Primešamo moko, sladkor, na

Slovenske narodne jedi

Predstavljamo slovenske narodne jedi, ki so po etnoloških virih in podatkih sestavni del materialne kulture slovenskega naroda oz. del naše skupne dediščine. Po nastanku, pomenu in značilnostih, te jedi razlikujemo od danes, pogojno povedano, splošno bolj znanih sodobnih receptov meščanske in internacionalne kuhinje. Neredko so posamezne narodne jedi nastale v zvezi z različnimi ljudskimi običaji in praznovanji. Jedi bodo predstavljene po slovenskih pokrajinah kjer so nastale, kadar je o tem dovolj gotovih krajevnih virov. Prizadevali si bomo v vsakem primeru slediti avtentičnosti receptov, čeprav posamezni tudi ne bi bili popolnoma v skladu s sodobnimi zahtevami zdrave prehrane.

debelo zrezane orehe, cimet in strte klinčke. Stepemo v testo in damo počivat čez noč. Drugi dan dodamo še jajci, rum, naribano limonino lupinico in pecilni prašek. Testo stepamo 20 minut, nato ga stresemo v pomazan in pomokan model. V posodi naj sega le do polovice, ker naraste. Pečemo na zmernem ognju ¾ ure.

Danijela Stojnić

Strah pred sprejetjem napačne odločitve

Odločanje je definirano kot proces, ko oseba izbira med dvema ali več alternativami. Raziskave so pokazale, da vsak dan sprejmemo veliko število odločitev, tudi več stotin, a glede na to, da večina dnevnih odločitev nima dolgoročnih posledic, jim ne pripisujemo pomena. Ali bomo vstali takoj, ko zazvoni ura, ali premaknili budilko za 10 minut, kaj bomo oblekli, zajtrkovali, po kateri poti bomo šli v šolo/sluzhbo, bomo opravili službene naloge ali jih predstavili, ali bomo brali knjigo, pogledali film ali šli ven, bomo legli zgodaj ... je le nekaj odločitev, ki so del našega vsakdana in jim ne pripisujemo posebnega pomena. Zato je postopek sprejemanja takih odločitev običajno preprost. Ko pa gre za življenjske situacije in dogodke, ki jih ocenjujemo kot pomembne, kratkoročne ali dolgoročne, je lahko proces odločanja zelo zapleten. Izbira kraja bivanja, poklica ali partnerja so ene izmed življenjskih tem, ki se večini ljudi zdijo zelo pomembne in zato proces odločanja dojemajo kot zapleten, zahteven ali stresen. Seveda pa lahko tudi druge osebne odločitve, pa naj bodo partnerske, družinske, prijateljske, finančne, poslovne narave ali tiste, ki se nanašajo na organizacijo prostega časa, človek opredeli kot kompleksne ali vznemirjujoče, sploh če se čuti globoko vpletenega v njihov rezultat.

Na sam proces odločanja vpliva več dejavnikov. Poleg navedene stopnje pomembnosti subjekta odločanja pomembno vplivajo posameznikove osebnostne lastnosti, njegov kognitivni stil, stališča, vrednote, življenjski cilji, čustveno stanje, prejšnje izkušnje, trenutna življenjska pozicija, okoliščine in drugi dejavniki. Ne glede na to, ali gre za odločitve manjšega pomena ali tiste, ki jim pripisujemo velik pomen, lahko proces odločanja ovirajo različne psihološke blokade. Ena od čustvenih ovir, zaradi katere se ljudje najpogosteje obrnejo k psihologom za pomoč, je občutek strahu pred napačno odločitvijo. Človek se tedaj boji, da bo njegova izbira napačna, da bo imela negativne posledice, da bo zaradi nje trpel, obžaloval ...

16 | december, 2023

Za posameznike, ki se najpogosteje soočajo s tovrstnimi težavami, je običajno značilen perfekcionizem in/ali nizka toleranca do frustracij. To so ljudje, ki imajo izjemno, celo nerealno visoke standarde, ideje, na katerih temelji perfekcionistična filozofija, pa so: »Moram se popolno/prav odločiti«, »Ne smem narediti napake«, »To je katastrofa, narediti napako« in podobno. Voden s takšnimi prepričanji v situacijah, ko se je treba odločiti, občutijo nelagodje, vznemirjenost, tesnobo. Učinkovitost pri procesu odločanja tako postane še težja, kar povečuje verjetnost napake, pogosto pa se zgodi, da takšen sistem prepričanij in spremljajočih čustev vodi v zavlačevanje in izogibanje odločanju. Ko gre za nizko toleranco do frustracij, pomeni, da oseba zelo slabo prenaša situacijo, v kateri njene želje, potrebe in cilji niso zadovoljeni. Osnovna ideja, ki jo ima, je »Ne prenesem, da se zgodi nekaj slabega in da se počutim neprijetno«. S takim razmišljanjem postane vsako srečanje z oviro in razmišljanje o potencialno slabem izidu razlog za visoko stopnjo frustracij, ki ji oseba ni kos. Zato je pogost končni rezultat odlašanje odločitve. Iz vsega navedenega lahko sklepamo, da lahko tovrstni psihološki izzivi bistveno zmanjšajo kvaliteto življenja, zato bi bilo koristno, da se ljudje, ki se s takšnimi težavami soočajo, po pomoč obrnejo na psihologa ali psihoterapevta.

*Zapisala: Psihologinja in psihoterapevтка
Irina Radanović – Pešić.
Prevedla: Pandurović Tamara*

Duševno zdravje in vzdušje v službi

V službi preživimo osem najbolj produktivnih ur dneva in skoraj četrtino življenja. S kolegi si pogosto delimo več kot le delovne naloge. Včasih so medsebojni odnosi zelo dobri in nam kolegi postanejo pristni prijatelji, včasih pa so tako slabi, da se rešujejo tudi po sodni poti. Številne sociološke raziskave povedo, da delovno vzdušje vpliva na naše duševno zdravje, zato je zelo pomembno, ali smo v službi dovolj spoštovani, plačani, ali imamo zaščito in razumevanje nadrejenih, če smo v duševni stiski, ali pa smo zaradi njih dodatno izobčeni in diskriminirani, kot tudi to, ali smo

pripravljene sprejeti kolege s psihičnimi težavami. Ta tema je bila obravnavana na Tribuni »Duševno zdravje v službi«, ki jo je 13. oktobra 2023 organizirala Mreža psihosocialnih inovacij v okviru Tretjega beograjskega festivala duševnega zdravja. Nadurno delo, pomanjkanje podpore s strani kolegov in nadrejenih, nezmožnost urejanja ravnotežja med zasebnim življenjem in službo, ter pričakovanja delodajalca, da je uslužbenec dostopen 24 ur, so dejavniki, ki ogrožajo duševno zdravje. Prav tako, prevelik hrup, pritiski s časovnimi omejitvami, preobremenjenost z delom, mobing, prevelika kontrola in premajhno število zaposlenih lahko pripeljejo do psihofizičnih težav, ki imajo lahko za posledico prekomerno uporabo alkohola, sindrom izgorevanja, pogosto odsotnost iz službe ter zmanjšanje produktivnosti pri delu. Na osnovi podatkov raziskav Evropske agencije za varnost in zdravje pri delu, je stres v službi drugi najpogostejši prijavljen zdravstveni problem, ki je v tesni zvezi z zdravjem v Evropi. Na Tribuni je bilo poudarjeno, da sistematični pregledi, če so sploh organizirani v posameznih podjetjih, v Srbiji ne obsegajo pogovora s psihologom, četrtna anketirancev pa je izjavila, da ni pripravljena delati s kolegom, ki ima duševne težave. Delodajalci pogosto niso zainteresirani za duševno zdravje delavcev, razen pri nekaterih poklicih, ki vsebujejo uporabo orožja ali pa vključujejo nevarnost pri delu. Kot sklepa dr. Mario Reljanović, znanstveni sodelavec na Inštitutu za vzporedno pravo, ne obstajajo preventivni ukrepi za zaščito duševnega zdravja delavcev. Prav tako, če pride do mobinga, ga delodajalci poskušajo skriti, in se le-ta najpogosteje nadaljuje. Žrtev pogosto nima dovolj poguma za sprožanje sodnega postopka in mehanizmov zunanje zaščite. Po podatkih Evrostata je Srbija na vodilnem mestu v Evropi po številu delovnih ur, kar pomeni, da je nadurno delo običajno in najpogosteje ni dodatno plačano oz. delodajalec ne dovoljuje prostih dni kot nadomestilo, kar je dodatni vzrok stresa pri delu. Dostikrat se zgodi, dačasne pogodbe delavce dodatno pogojujejo, kar prav tako vpliva negativno na duševno ravnovesje.

*Danijela Stojnić, psihologinja
Besedilo Katarine Đorđević prevzeto, prevedeno
in prilagojeno iz Psihološkega časopisa*

Nastopi Pojoče družbe

PRVA POLOVICA LETA 2023

Maja 2023 je v Bijeljini bilo organizirano mednarodno tekmovanje, na katerem je Pojoča Družba dobila srebrno plaketo, predstavila pa se je s tradicionalno slovensko glasbo, ki je bila prvič na programu tega tekmovanja, v konkurenci ženskih zborov. Na tekmovanju je v treh tekmovanih dneh sodelovalo več kot 40 zborov iz cele Evrope. Od 15. do 18. junija je zbor Pojoča družba, v okviru turnee v Sloveniji, preživel štiri dni kot sodelujoči na znanem festivalu zborov, katerega tema je tradicionalna slovenska glasba. Gre za enajsto sodelovanje Pojoče Družbe na tem festivalu, in moje peto dirigentsko sodelovanje, na katerem sem nagrajena z medaljo za dolgoletni doprinos festivalu.

EKUMENSKI FESTIVAL V ZEMUNU

Oktobra 2023 je Pojoča družba nastopila na enajstem Ekumenskem festivalu zborov cerkvenega petja, ki se vsako jesen organizira v Zemunu. V veličastni cerkvi iz 18. stoletja je zadonela pesem vseh krščanskih konfesij – protestantekse, rimokatoliške in pravoslavne. Naš zbor je na tem festivalu nastopil petič. Tokrat smo se predstavile s tradicionalnimi slovenskimi „Marijanskimi“ pesmimi, posebno aranžiranimi za to priložnost, ter z rusko duhovno glasbo. Pojoča družba je prvič izvedla zanjo novo vrsto pesmi – srednjeveško bizantinsko glasbo, ki se danes redko izvaja, predvsem na teh prostorih, kar je resnično navdušilo občinstvo. Glavni organizator tega festivala je velečasni Jozo Duspara, festival pa podpira Ministrstvo ver. Kot solist je z nami nastopil tenor, Stefan Simonović, ki že vrsto let sodeluje s Pojočo Družbo.

KONCERT V SUBOTICI

Čeprav se ta festival že leta tradicionalno organizira v septembru, kar nam ne pusti prav veliko časa za ustrezno pripravo po poletni pavzi, se je Pojoča družba predstavila v najboljši luči, in sicer z delom povsem novega programa, katerega smo ob tej priložnosti prvič izvedle. Naj zaupamo tudi eno anekdoto. Namreč, poleg kratkega roka za pripravo koncerta, smo se srečala s številnimi nevšečnostmi na sami poti proti Subotici, in je naše potovanje od Beograda do Subotice trajalo skoraj pet ur. Na lastni nastup smo zamudile, toda to ni niti najmanj vplivalo na dobro vzdušje in veliko smeha, gostitelji pa so nas pristrčno sprejeli. Kljub dejstvu, da nismo imele časa za vajo pred nastopom, smo se sijajno odrezale, posnetek celotnega koncerta pa je dostopen na youtube kanalu organizatorja.

POJOČA DRUŽBA NA MARTINOVANJU

Ob praznovanju Sv. Martina je v Društvu „Sava“ bila slovestnost, na kateri je zbor Pojoča Družba imel pomembno vlogo. Zbor je vodila Angelina Živanović, solist na harmoniki pa je bil Ivan Debeljak.

BOŽIČNI KONCERT POJOČE DRUŽBE IN KOMORNE POJOČE DRUŽBE

23. decembra je Pojoča družba nastopila na velikem celovečernem božičnem koncertu v cerkvi Svetega Petra v Beogradu, skupaj s Komorno pojočo družbo in njenimi solisti.

Naj omenim zelo pomembno reč za nas – in sicer to, da se je Pojoča družba v preteklem letu končno vrnila na svoje običajno število iz časa pred pandemijo.

Višnja Dimitrijević, dirigentka

Srebrni glasovi potujejo v Šentvid pri Stični

Jubilejno leto 2023 je bilo šele na polovici, za Pojočo družbo Društva Sava pa je že postalo nepozabno. Zboristke so tekmovala na XXII majskem glasbenem festivalu v Bijeljini in se vrnile – s srebrno medaljo!

Majske glasbene svečanosti so mednarodni festival, ki poteka že dvaindvajseto leto zapored, na tokratni izvedbi pa je sodelovalo rekordnih 47

18 | december, 2023

ansamblov iz Srbije, Hrvaške, Republike Srbske ter Federacije Bosne in Hercegovine.

»Vesela sem, da so vsi zbori zadovoljni. Občutek imam, da so motivirani, da se tudi naslednje leto vidimo v Bijeljini, tako bodo majske glasbene svečanosti še bolj obsijane s soncem. Težko je bilo izbrati najboljše zборе, saj so vsi pokazali zelo dobre rezultate«, je povedala prof. Desanka Traklović, umetniška vodja in ustanoviteljica festivala.

Pojoča družba pod dirigentsko taktirko Višnje Dimitrijević je v kategoriji ženskih zborov tekmovala z dvanajstimi zasedbami in po oceni strokovne žirije osvojila 88,16 točk. Prvo mesto v tej kategoriji je zasedel zbor Srbskega kulturnega centra Sveti Sava, grand prix celotnega festivala pa je pripadel komornemu zboru Emanuil.

»Celoten kulturnogeografski prostor nekdanje Jugoslavije zaznamuje izjemno močna in dolgotrajna zborovska tradicija ter veliko izjemno dobrih zborov, znanih po vsem svetu. Zborovsko petje, pa naj bo cerkveno ali posvetno, vsekakor predstavlja skupni imenovalec vseh nekdanjih republik, kjer se lahko vsak, tudi najmanjši kraj pohvali s cerkvenim ali mestnim zborom. Zato ne presenečajo številni zborovski festivali in koncerti. Ker se je Pojoča družba na majskih godbah predstavila z mešanim programom, tako tradicionalnimi slovenskimi pesmimi kot duhovnimi, smo tekmovali v kategoriji ženskih zborov v konkurenci s 13 drugimi zbori, žirija pa nam je podelila srebrno priznanje! Naš nastop je požel navdušenje tako občinstva kot ostalih zborov in žirije. Vsi so bili navdušeni, tako zaradi našega programa, kakršnega na tem tekmovanju ni slišati prav pogosto, kot zaradi odrskega giba, ki je že dolgo sestavni del naših nastopov. V veliko čast nam je, da smo se prvič predstavili na ozemlju Bosne in Hercegovine in da se je slovenska pesem uveljavila tudi tam. Kot zboru nam je zelo pomembno, da smo se udeležili velikega mednarodnega tekmovanja, še posebej pa smo ponosni, da smo na tej prestižni prireditvi osvojili visoko

drugo mesto«, je povedala Višnja Dimitrijević, dirigentka.

To je prvi nastop Pojoče družbe na majskih glasbenih praznikih, kjer je skupina takoj ustvarila opazen vtis, sredi junija pa zbor potuje na 52. tabor slovenskih pevskih zborov v Šentvid pri Stični, mesto v Sloveniji.

Spomnimo se, da je lani Pojoča družba prejela priznanje za jubilejni deseti nastop na taboru slovenskih pevskih zborov Slovenije, letos pa se bo na stopničke povzpela dirigentka Višnja Dimitrijević, ki bo prejela priznanje za jubilejno peto udeležbo.

Zboru čestitamo za osvojeno srebrno priznanje v Bijeljini in mu želimo veliko uspeha v Šentvidu!

*Zapisala: Višnja Dimitrijević
Prevedla: Angelina Jeremić*

Koncert v domu za ostarele

Na povabilo naše nekdanje članice Franciske Mitrović Fani je Pojoča družba 6. aprila priredila celovečerni koncert v Domu starejših na Bežanijski kosi, pod dirigentsko palico Višnje Dimitrijević in ob klavirski spremljavi Angeline Živanović. To ni bil prvi obisk zbora v tej ustanovi, nasprotno. V letih pred tim. »lock-downom 2020« je bila Pojoča družba dobrodošel gost v omenjenem domu, sedaj pa smo to sodelovanje obnovili.

OTROŠKI KOTIČEK

Tradicionalni slovenski zajtrk

Vsako leto v okviru dneva slovenske hrane, ki ga praznujemo tretji petek v novembru, pripravljamo tradicionalni slovenski zajtrk. Čudovit trenutek je, ko se srečamo in spomnimo, kako pomembna je priprava hrane in koliko okusnejša je, če jo z nekom delimo. Letos smo z najmlajšimi člani društva pekli kruh.

Kruh je osnova tradicionalnega zajtrka, skupaj z maslom, medom, mlekom in svežim ali suhim sadjem. Spretno roke, malo testa, veliko ustvarjalnosti in zabaven zajtrk je zagotovljen.

*Zapisala: Desanka Stefanović
Prevedla: Tamara Pandurović*

Ob tej priložnosti se je po bloku tradicionalnih slovenskih pesmi Pojoča družba preizkusila na drugem področju – v »evergreen« glasbi našega območja. Tako občinstvo kot pevke so uživali v skupnem petju priljubljenih pesmi, od Dneva ljubezni do Devojke male, in vse nas je navdalo veselje.

Dom starejših na Bežanijski kosi sicer redno organizira dogodke kot je ta, da bi tam nameščeni čim bolje zapolnili svoj čas, vendar po besedah direktorja Srđana Dimitrijevića in tudi komentarjih mnogih prisotnih takšnega nastopa doslej ne pomnijo.

Tudi članice Pojoče družbe pripovedujejo, da je to eden najbolj čustvenih nastopov našega zbora do sedaj. Po koncertu, ki je trajal približno eno uro, smo druženje nadaljevali v stanovanju naše sodelavke Fani.

*Zapisala: Višnja Dimitrijević
Prevedla: Anastasija Selaković*

Kruh za zajtrk – super dan je slogan letošnjega vseslovenskega projekta Tradicionalni slovenski zajtrk, ki so se ga s peko kruha v soboto, 18. 11. udeležili tudi najmlajši učenci DP slovenščine v Beogradu.

Pri peki sta jim pomagali članici Desanka Stefanović in Tanja Baltić, ki sta z njimi zamesili

testo in jih vodili pri oblikovanju hlebčkov. Otroci so bili ustvarjalni, zato so nastali kruhki različnih oblik, a vsi enako okusni in dišeči.

Tatjana Bukvič

Letošnje miklavževanje je bilo posebno, saj je gostiteljica že 13. zaporedoma bila učiteljica dopolnilnega pouka slovenščine, Tatjana Bukvič, ki letos zaključi svoje delo v Beogradu. Vsi učenci so z veliko ljubeznijo za učiteljico pripravili čestitke s prekrasnimi željami.

Ivana Mandić

Miklavževanje

V soboto 16. decembra smo v Društvu Sava organizirali Miklavževanje. Najmlajše člane Društva Sava je, tako kot vsako leto, obiskal Sv. Miklavž in jim je prinesel darila. Otroci so zanj pripravili recitatorsko predstavo ob odru kamišibaj, na katerem so recitacije likovno predstavili. Pridno so se pripravljali na kamišibaj delavnicah, ob pomoči učiteljice Tatjane Bukvič ter avtorice projekta Kamišibaj delavnice za otroke, Ivane Mandić. Poleg tega so za Miklavža zaigrali tudi nekaj melodij na klaviaturah in zapeli pesem Siva kučma, bela brada ob spremstvu na kitari Borisa Seničarja. Letos so otroci, ki obiskujejo dopolnilni pouk slovenščine, razen Miklavževih daril prejeli tudi darila otrok, članov Društva za razvijanje prostovoljnega dela iz Novega mesta v Sloveniji, katerim se ob tej priložnosti najlepše zahvaljujemo.

JOJ, ŽE PRIŠEL JE MED NAS, STARI,
DOBRI JE MIKLAVŽ

V soboto, 16. 12. je bilo v DS Sava čutiti posebno vznemirjenje, pričakovali smo obisk sv. Miklavža. Prišel naj bi prav iz Slovenije, s seboj pa prinesel zvrhan koš dobrot za vse pridne otroke. V naši skupnosti imamo veliko pridnih otrok, ki so za njegov prihod pripravili kratko prireditev. Med čakanjem na dobrotnika so otroci, ki obiskujejo DP slovenščine, igrali na harmonij, recitali in peli pesmice. Miklavž je bil točen in res založen z velikim vozom daril, za prav vse otroke je imel pripravljeno lepo besedo in vrečo sladkarij.

Miklavžu so pri pripravi paketov iz Slovenije pomagali člani Društva za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto, gospa Branka Bukovec, za kar se jim v imenu staršev najlepše zahvaljujemo. Prav tako je darila pripravilo vodstvo DS Sava, hvala vam. Zahvala pa tudi Ivani Mandić za lep otroški program.

Tatjana Bukvič

XVIII. otroška prireditve Mavrica v Subotici

Društvo Slovencev Triglav iz Subotice je 14. oktobra organiziralo že 18. po vrsti prireditev otroškega ustvarjanja Mavrica, na prekrasni ergeli Kelebija zraven Subotice. Na letošnjem srečanju so se s kratkimi zanimivimi dramskimi, glasbenimi in recitatorskimi točkami predstavili otroci iz Kočevja v Sloveniji, ter otroci iz številnih društev Slovencev v Srbiji. Gostitelji so poskrbeli za celodnevno bivanje otrok na Ergeli, vožnjo s kočijami ter jahanje konj. Vsi sodelujoči so prejeli plakete za udeležbo na tem dogodku. Društvo Sava so predstavili otroci, ki obiskujejo delavnico Kamišibaj, vodila jih je mentorica in koordinatorica tega projekta Ivana Mandić.

Otroci so se krasno družili, gostiteljem pa se zahvaljujemo za odlično organizacijo.

Ivana Mandić

Kamišibaj delavnice za otroke – slovenščina skozi pravljice in kamišibaj

V Društvu Slovencev v Beogradu – Društvu Sava so bile tudi letos prirejene delavnice v okviru projekta pod naslovom Kamišibaj delavnice za otroke – slovenščina skozi pravljice in kamišibaj.

Delavnice smo izvajali ob sobotah dopoldne, v prostorih Društva Slovencev Sava.

Udeleženci delavnic so otroci starosti 5-11 let, člani Društva Sava. Kot predstavniki Društva Sava so se 14. oktobra udeležili XVIII. srečanja otroške ustvarjalnosti Mavrica v Subotici v organizaciji Društva Slovencev Triglav. Potem so

16. decembra s pomočjo Tatjane Bukvič učiteljice dopolnilnega pouka v Društvu Sava udeleženci kamišibaj delavnica, in sicer najmlajši udeleženci dopolnilnega pouka slovenščine, nastopili na zaključni prireditvi ob proslavi Sv. Miklavža v prostorih Društva Sava. Starši, stari starši skupaj z ostalimi člani številne publike so imeli priložnost videti rezultate dela in priprav na delavnicah v okviru projekta Kamišibaj delavnice za otroke – slovenščina skozi pravljice in kamišibaj.

Kamišibaj je tradicionalna tehnika pripovedovanja, ki poteka z Japonskega, je umetniška oblika pripovedovanja zgodb ob slikah na majhnem odru. Delavnice vsebujejo tudi likovni, glasbeni in igralski segment, skozi katere otrok izrazi naučeno celoto. S projektom se želi dodatno podpreti promocija učenja slovenskega jezika za otroke, v obliki delavnic, na katerih bo uporabljen kamišibaj, kot didaktično sredstvo v učenju tega jezika.

Avtorica projekta je Ivana Mandić, sodelavci na projektu sta Dino Dolničar in Tatjana Bukvič. Tudi v letu 2024 načrtujemo izvajanje zelo uspešnih Kamišibaj delavnic, v Biltenu Društva Sava pa bodo objavljeni prispevki o delavnicah, kot tudi na spletnih straneh Društva Sava, Slokult.info.

Ivana Mandić

Dobrodošli med nami!

Vsaka skupnost, in tako tudi naša, ima svoje praznike, ki se jih njeni pripadniki vsako leto že vnaprej veselimo. Vmes pa se zgodijo še mnogi veseli in srečni dogodki, in glede na to, da skupne sreče ni nikoli preveč, v Biltenu uvajamo novo rubriko, v kateri pristrčno pozdravljamo prihod novih ljudi na ta svet - otrok naših članov.

17. junija letos je na svet privekal JAKŠA ĐUKANOVIĆ, in neskončno razveselil mamico Ano Đorđević Đukanović ter očka Iva Đukanovića. Želimo mu vse najboljše in iz srca čestitamo njegovima staršema.

6. septembra 2023 se je rodil FILIP RADIĆ, zdrav in vesel fantek. Želimo mu vse najboljše in iz srca čestitamo njegovima staršema Mileni Radić in Saši Radiću.

7. decembra 2023 se je rodil PETAR VELIKINAC, zdrav in vesel fantek. Želimo mu vse najboljše in iz srca čestitamo njegovima staršema Tijani Velikinac in Ivanu Velikincu.

Vabimo vas, da nam sporočite, če je tudi vaša družino obogatilo novo bitje, da se bomo veselili z vami.

Izdelava novoletnih voščilnic na Veleposlaništvu Republike Slovenije v Beogradu

Otroci iz vseh društev Slovencev v Srbiji so bili letos povabljeni v Ambasado Republike Slovenije v Beogradu, kjer so izdelovali novoletne čestitke. Člani ambasade so jih toplo sprejeli, zato je veliko število otrok iz Novega Sada, Zrenjanina, Beograda in drugih mest uživalo v ustvarjanju, sladkarijah in novoletnih darilih.

Ivana Mandić

Vpis v posebni volilni imenik slovenske narodne manjšine v Srbiji

Zakon o nacionalnih svetih narodnih manjšin iz leta 2009 je omogočil vpis v posebne volilne imenike narodnih manjšin v Srbiji. Obrazec za vpis lahko prevzamete na spletnih straneh Nacionalnega sveta in Društva Sava.

Na osnovi Zakona o varovanju osebnih podatkov, ki velja od 1.1.2009., je za vpis v posebni volilni imenik potrebno izpolnjeni zahtevek za vpis osebno dostaviti pristojni občinski upravi, kjer imate prijavljeno prebivališče – ob predložitvi osebne izkaznice. Zakon tudi dopušča, da izpolnjen zahtevek skupaj s fotokopijo osebne izkaznice pošljete priporočeno na naslov vaše pristojne občinske uprave. Pristojna občinska uprava bo na vaš naslov v 15 dneh poslala Odločbo o vpisu v posebni volilni imenik. Vpis v posebni volilni imenik je oproščen plačila administrativnih stroškov. Z vpisom v posebni volilni imenik se ne izgubijo druge volilne pravice.

Z Odločbo o vpisu v posebni volilni imenik slovenske narodne manjšine se pridobi pravica do udeležbe na neposrednih volitvah Slovenskega nacionalnega sveta, ki so vsaka štiri leta.

IZLET FRUŠKA GORA, 28.10.2023

Na pobudo predsednika društva Saše Verbiča smo po dveletnem premoru zaradi korona epidemije v soboto, 28. oktobra 2023, za člane društva organizirali izlet na Fruško Goro. Program izleta je bil prilagojen tako najmlajšim kot najstarejšim članom društva. Naš član družbe, planinski vodnik Mirko, je pripravil natančen načrt izleta. Poleg rekreativne vsebine je imela ekskurzija kulturno-zgodovinsko vsebino – ogled dveh samostanov in ogled Vrdniškega stolpa. Ekskurzija je bila napovedana mesec dni pred izvedbo. Prijave za izlet so bile predvidene ob dnevih rednega srečevanja. Zanimanje za izlet je bilo tako veliko, da se je že prvo sredo prijavilo preko 50 članov, kar pomeni poln avtobus. In tudi tokrat se je, tako kot doslej, pokazalo, da Slovenci radi in z veseljem zahajajo v naravo. Med prijavljenimi sta bila tudi naša najstarejša članica Nuša Gerden, stara 93 let, in najmlajši prijavljeni član Andrej Petrić, star 6 let. Posebna prednost za člane je bila tudi, da je društvo v veliki meri financiralo ta izlet.

Dan pred našim izletom je deževalo in bali smo se, da se kar nekaj prijavljenih ne bo pojavilo. Vsi prijavljeni pa so pravočasno prispeli na Studentski trg, kjer nas je čakal avtobus, tako da smo se ob osmi uri, kot je bilo predvideno, odpravili proti Fruški Gori. Fruška gora se nahaja v Vojvodini in največji del gore spada pod področje Srema. Fruška gora je prvi nacionalni park v Srbiji, razglašen leta 1960. Po malo več kot uri vožnje smo prispeli do samostana Jazak. Na naše presenečenje nas je pred samostanom pričakala ekipa TV Dunav, ki snema oddaje o Slovencih, predvajane na TV Pančevo. Ves čas izleta je bila ekipa z nami.

Z nami je bil kot vedno tudi naš član Branko Zorko, ki s svojim fotoaparatom beleži številne zanimive utrinke delovanja društva. Samostanski kompleks je v pravem planinskem okolju. Nahaja se v ozki dolini in je obdan z gozdnatimi griči. Lahko bi rekli, da je lokacija samostana kot iz pravljice. V samostanski kompleks vstopimo skozi obokan prehod na travnato dvorišče, ki je zelo lepo urejeno, s številnimi skrbno negovanimi rožami, ki delajo ta samostan poseben. Sredi dvorišča je cerkev z zvonikom, okoli cerkve pa so samostanski prostori. V cerkvi se kot posebno

svetišče nahajajo relikvije svetega carja Uroša, zadnjega srbskega vladarja iz dinastije Nemanjić. Po kratki predstavitvi redovnice in ogledu samostana smo se odpravili proti Vrdniku, znanemu zdraviliškemu kraju na Fruški Gori.

Točno po načrtih smo prispeli v Vrdnik in obiskali samostan Vrdnik – Mala Ravanica, ki se nahaja v samem mestu. V tem samostanu so poleg relikvij kneza Lazarja tudi relikvije svete velike mučenice Anastazije, relikvije iz Kristusovega groba in del relikvij svetega Teodorja Tirona, ki so razstavljene pred ikonostasom. Na samostanskem dvorišču je tudi spomenik srbski pesnici Milici Stojadinović Srpkinji, ki je živela v Vrdniku. Dežurna redovnica je zanimivo pripovedovala o nekaterih podrobnostih iz zgodovine samostana in njegovem pomenu. Čas hitro teče in že smo šli naprej. Po cesti smo se vzpenjali proti Zmajevcu. Po nekaj kilometrih smo se ustavili na parkirišču in se po gozdni poti povzpeli do znamenitega Vrdniškega stolpa. Stolp stoji na južni strani Fruške gore, na manjši vzpetini. S stolpa je lep razgled na Vrdnik in naprej na Srem. Nekoč je bilo tam srednjeveško mesto, od katerega sta ostala omenjeni stolp in obzidje. Na samem najdišču so bili odkriti predmeti iz rimske dobe, dobe cesarja Proba (276–282), ki je delu rimskega imperija vladal iz Sirmija, zato najdišče predstavlja najstarejši objekt na Fruški gori.

Sledil je prihod na Zmajevac, izletniško točko na grebenu Fruške gore. Na voljo je bil tudi planinski dom – restavracija, okoli katere je lep travnik, primeren za počitek, obrobjen z listnatim gozdom. Dom ima veliko vežo in zunanjo teraso. Vzeli smo si odmor za počitek in kosilo. Ker je bila postrežba zelo počasna, nismo imeli možnosti za sprehajanje naokoli. Pred domom je ekipa TV Dunav posnela intervjuje z našimi člani. Nadaljevali smo po grebenu Fruške gore proti Iriškemu vencu, cestnemu prelazu na višini 451 m. To je

najvišji prelaz v Vojvodini, ki povezuje 20 kilometrov oddaljeni Novi Sad z delom države južno od njega (Srem, Mačva, Podrinje) ter z avtocesto Beograd–Zagreb. V gradnji je dvocevni predor bodoče avtoceste Ruma–Novi Sad, ki bo končno preusmeril sedanji promet skozi nacionalni park. Na poti proti Irškemu vencu smo bili vsi dobro razpoloženi in člani naše glasbene zasedbe IZTOK so začeli prepevati. Pesem se je razlila v Sremskem Karlovcu ob spremljavi večine članov društva. Na poti proti Karlovcem je bil zaradi del na cesti gost promet, vendar smo uspešno prispeli do zadnje točke našega izleta. Okoli 15.00 ure smo prispeli v Sremske Karlovce, in sicer v Čebelarški muzej – Hišo vina Živanović.

Muzej čebelarstva in vinarstva se nahaja v prostorni podeželski hiši z dvema sobama. V eni je prostor za čebelarstvo, v drugi pa za vinarstvo. Muzejski vodnik je pojasnil, da sta čebelarstvo in vinarstvo družinski tradiciji. V muzeju smo slišali in videli, kako so izgledali začetki čebelarstva davnega leta 1878. Današnja proizvodnja se odvija v dveh objektih. Primarna v sodobni vinski kleti s sodi iz nerjavečega jekla ter vinskimi kadmi s fermentacijskimi posodami za rdeča vina. Druga v Lagumu, ki je star približno 250 let in se uporablja za zorenje rdečih vin v lesenih barik sodih različnih prostornin. Po ogledu muzeja smo šli do sosednje stavbe in se spustili v lagum pod stavbo, kjer zorijo predvsem rdeča vina. Lagum ima stalno klimo in temperaturo skozi vse leto ter posebno atmosfero. V dveh vrstah hrastovih sodov se shranjujejo vina (Cabernet Sauvignon, Privilegija, Chardonnay, Probus, Šmizla, Bermet). Tu poleg stoji tudi velika stavba, kjer se v pritličju nahajajo tehnični prostori in trgovina z medom ter vinom.

Zgoraj je restavracija. Povzpeli smo se po stopnicah in vstopili v prostorno dvorano–restavracijo, se usedli za mize s po šestimi sedeži, kjer nas je čakal prigrizek. Malica je vključevala suho meso, sir, olive. Naša moška zasedba je bila že tu in kmalu je zazvenela glasba. Gostiteljica je pojasnila izvor in značilnosti vsake od omenjenih vrst vina, nato pa je ob glasbi in pesmi sledila degustacija. Tako smo poskusili sedem vrst vrhunskega vina. Na koncu je sledila še degustacija treh vrst medu. Vse to je trajalo več kot dve uri.

Navsezadnje smo le zapustili dvorano. Nekateri so se ustavili v trgovini in si kaj kupili. Šli smo do avtobusa in se odpeljali proti Beogradu, kamor smo prispeli okoli sedmih zvečer.

*Zapisal: Detiček Mirko
Prevedla: Lidija Čolić*

Y SO SERIOUS?

Razstava slovenskih umetnikov v galeriji Štab

V Beogradu je 26. oktobra v galeriji Štab predstavljena razstava Y SO SERIOUS? Gre za nadaljevanje sodelovanja z Galerijo Y iz Ljubljane, v kateri so bile postavljene slike večjega formata štirih slovenskih umetnikov srednje generacije, ki jih zastopa Galerija Y. Umetniki, ki so razstajali so: Tina Dobrajc, Mito Gegič, Arjan Pregl in Sašo Vrabič. Kustosinje razstave sta bili Ana Kršljanin iz galerije Štab in Maša Žekš iz Galerije Y. Otvoritve razstave se je udeležila tudi konzulka Slovenskega Veleposlaništva v Beogradu, gospa Kristina Kliner, ki je v svojem slavnostnem govoru posebej poudarila pomembnost sodelovanja v regionu.

Umetniška dela, ki so razstajljena v prostoru galerije Štab, prikazujejo vse tehnike sodobnega umetniškega slikarstva, ki segajo od osnovnega slikanja z oljem do različnih kombiniranih tehnik in vizualno-tehnoloških raziskav. Arjan Pregl nam v svojih slikah nudi figurativne prizore, skoraj taktilne in v zelo živih barvah, v katerih raziskuje meje med konfliktnimi in večnimi etičnimi napetostmi; meja, ki ločuje kulturo od nekulture, zlo od dobrega, nasilje od nenasilja. Sašo Vrabič s svojim občutljivim fotografskim očesom v svojih delih združuje brezbarvna besedila potrošniške družbe in grafite z naslikanimi senzualnimi

naravnimi elementi in trenutki, ki nas pustijo brez sape. Gegičev politični in ekološki kritizem, njegova specifična slikarska tehnološka raziskava postavlja igrivo dekorativni vizualni vtis in občutek čudovite harmonije v ne tako lepih prizorih iz lova. Folklorni, megleni pravljичni gozdni predeli lokalnega okolja Tine Dobrajc se nanašajo na geopolitična vprašanja in zaščito planeta. Razstava nam je pokazala zrelo zaskrbljenost sodobnih slovenskih umetnikov in njihovo soočanje z neskladnimi in kontroverznimi problemi sodobnega sveta.

Katarina Đorđević Urošević

Prevod: Vladica Kljajić

Glasbena družba Društva Sava "Iztok" – recept za druženje

Iztok tudi v drugi polovici leta uspešno nadaljuje s širjenjem dobrih vibracij in v vse številčnejši sestavi razveseljuje člane Društva in njihove goste. Naše vaje pritegnejo vedno več ljubiteljev glasbe, druženja in prijetnega vzdušja. Nekdo je rekel: "Glasba je hrana za dušo".

Za vsako dobro jed je najprej treba imeti dobre sestavine. In to so člani skupine Iztok - Boris, Dušan, Tanja, Eržebet Bikar, Dušan, Ljiljana, Jasmina, Sanja, Breda, Milena, Jelena, Mojca - ki znajo pripraviti dobroto po okusu vsakega člana Društva. Z dodatkom drugih ljubiteljev glasbe kot prilogo.

Priprava vzdušja je preprosta.

Na vajah druženju dodamo dobre note, združujemo različne okuse, in z dobrimi vibracijami gnetemo naše pesmi, dokler ne

postanejo zračne in mehke. Z vsakim novim srečanjem pustimo, da prijateljstvo naraste in počiva do prve naslednje priložnosti.

Na srečo je priložnosti veliko. Prizadevali smo si prispevati k delu drugih sekcij in razveseliti srca ter dopolniti vzdušje na različnih srečanjih, ki jih organizira Društvo Sava.

Tako smo 21. junija obeležili dan Društva in z glasbenimi poslasticami pozdravili poletje.

Potem smo 14. julija smo praznovali dva rojstna dneva, začinjena s pozornostjo vodstva Save in z nasmehi članov Društva. Rojena na isti datum kot naša draga Nuša, sem imela privilegij, da na ta dan skupaj zapojeva. Ohlajene pijače in topli toni benda so se stopili v sladko vzdušje.

Najboljše sestavine so iz neokrnjene narave. Na izletu na Fruško goro in v Sremske Karlovce 28. oktobra, smo nabirali rožnate melodije in jih posipali z vedrim duhom, tako da se je prijetna aroma pesmi razširila, kjerkoli bi se znašli. Ob kozarcu lokalnega vina je nastala čudovita harmonija.

Skupina Iztok je bila 11. novembra del menija ob praznovanju svetega Martina. Z izbranimi pesmi-

mi in ščepcem plesa, med nenehnim mešanjem sestavin skupaj z gosti, smo ogreli vzdušje in rahlo kuhali dobro razpoloženje. Posebno noto nam je dal tudi Ivan Debeljak z zvoki slovenskih melodij na diatonični harmoniki.

Upam, da ste uživali v teh grizljajih druženja, skupina Iztok pa bo do naslednjega srečanja nadaljevala s pripravo novih glasbenih poslastic. Veselimo se novega srečanja!

*Tanja Vrbnik-Brkić
Prevod: Andrej Tošič*

Martinovanje v Društvu Sava

V soboto, 11. novembra, je v Društvu Sava potekalo praznovanje slovenskega praznika vina, imenovano Martinovanje. To srečanje vsako leto zaznamuje vesela atmosfera, h kateri so posebej doprinesli Ivan Debeljak s svojo harmoniko, ženski pevski zbor Pojoča družba in glasbena skupina Društva Sava „Iztok“.

Ivana Mandić

JEZIKOVNI KOTIČEK

PRAVILNI ZAPIS TREH PIK

Tri pike najpogosteje uporabljamo kot ločilo pri zapisovanju nedokončane naštevalne enote (Zgodovinski viri so lahko ustni, pisni, materialni ...), ali nedokončanega besedila (Pojdi ven, če ne...). Ločilo je lahko nestično, kot v prvem primeru, ali stično, kot je zapisano v drugem

primeru. Po Slovenskem pravopisu poznamo skladdenjsko in neskladdenjsko rabo treh pik.

SKLADENJSKA RABA

1. Enodelne tri pike zaznamujejo nedokončano misel ali izpuščene dele navedkov: – Bog živi vas Slovenke, prelepe, žlahtne rožice ... Če hočemo poudariti, da okrajšava ni avtorjeva, te pike postavimo v poševni ali oglati oklepaj: Etika tudi kritično razpravlja o dolžnostih ali /.../ pravicah (J. Plut).
2. Dvodelnne tri pike ločijo vrinjeni stavek (zvezo

stavkov) od drugega besedila: – Big Band Gro-suplje tokrat pripravlja koncert ... nastopila bosta tudi obetavni vokalist Blaž Vrbič in pevka Ana Bezjak ... posvečen glasbi velikega Franka Sinatre.

NESKLADENJSKA RABA

Tri pike nakazujejo izpust dela besede: –Daj ne s..., v šolo moraš. Včasih namesto treh pik lahko upo-

rabimo pomišljaj. Tri pike zapisujemo v leposlovju, niso pa zaželene v strokovnih, publicističnih in drugih besedilih. Namesto njih raje uporabljamo okrajšave itn., idr. ali ipd.

Priredila: Danijela Stojnić

Poziv članom Društva Sava za sodelovanje na razstavi „Sentiment“

V okviru Društva Sava pripravljamo razstavo, ki bo predstavila materialno-sentimentalno kulturno dediščino članov Društva Slovencev v Beogradu. Na razstavi bodo prikazani predmeti, ki jih imate doma in ste jih kot posameznik ali družina podedovali (dokumenti, družinske fotografije, fotografije domačega kraja, razglednice, izrezki iz časopisov, brošure, ročno narejeni izdelki, predmeti ki so vam pri srcu, filmski in video material, originali ali reprodukcije slik slovenskih umetnikov, spominske knjige, dnevniki, kosi oblačil...) ter izhajajo iz Slovenije oz. so del vaših spominov ali kako drugače povezani z matično domovino. S tem opusom, to je zbirkov spominov, ki so povezani z vam ljubi-mi predmeti, bi na usrezen muzeološki način predstavili vsakodnevno družinsko in profesionalno življenje vas in vaših najbližjih ter vaše čuvstveno potovanje skozi osebno in družinsko zgodovino. Člani Odbora za kulturo Društva Sava in Odbora za kulturo Nacionalnega sveta bodo predmete – eksponate, ki jih bodo člani Društva Sava predlagali, dokončno izbrali ter uvrstili na razstavo. Razstava bo pripravljena v skladu s sodobno razstavljalno prakso, ter se bo na sodoben interaktiven in kreativne način predstavil material, kjer je vsak predmet prikazan kot „objekt-znamenje“ (v smislu beseda in predmeta) in obravnavan kot muzejski eksponat.

Če ste lasnik kateregakoli od navedenih predmetov in če bi ga začasno odstopili za namene razstave, vas prosimo, da o tem obvestite Odbor za kulturo Društva Sava (drustvosava@gmail.com).

NA PLANINCAH...

MALI MEĐED

Durmitor je narodni park na severozahodu Črne Gore, v katerem se nahaja prečudovito Durmitorsko gorovje, ki kot bi rastlo iz visoke planote na Žabljaku in obsega kar 48 vrhov nad 2000m. Med njimi je tudi najvišji vrh Črne Gore, Bobotov Kuk (2523m). Toda eden najbolj prepoznavnih in slikovitih vrhov je Mali Međed (2223m), ki je najbližji Črnemu jezeru in zglada kot bi se bil nagnil nadenj. Na Mali Međed smo se odpravili z Žabljaka (1450m) zgodnjega julijskega jutra. Šli smo do meje narodnega parka, kjer naj bi plačali vstopnino, toda tam, tako zgodaj ni bilo še nikogar. Odločili smo se za severni vzpon in smo najprej prečkali Mlinski potok ter začeli prvi vzpon, najprej skozi stoletni smrekov, nato pa še bukov gozd. Čeprav je ta vzpon dokaj strm, je to bilo šele »ogrevanje«. Ko se je končal bukov gozd smo stopili na prvo »stopnico« gorja, nekoliko bolj položno pot (približno 1800m nad morjem). Drevje je tukaj že redko in se je pred nami prikazal Mali Međed, dosti bližje kod na začetku vzpona. Sedaj je postala vidna grapa po kateri se bomo vzpenjali proti vrhu.

Po nekaj sto metrih smo prišli do razkrižja, oznake na kamnu, ki kaže na levo proti Međedu in naravnost v osrčje Durmitorskega gorovja.

Najprej smo se po markirani poti nekoliko spustili. Hodili smo po, ali mimo velikih kamnov, ki so bili obdani z bujno travo in poljskim cvetjem. Nato se je pot začela dvigovati, najprej rahlo, potem pa če dalje bolj strmo. Prišli smo do širokega melišča z kamni različne debelosti. To je bila ena prvih težjih ovir. Po melišču smo stopili na strmo pobočje z velikimi skalami, katere je bilo treba premagati tudi z rokami. Vstopamo v grapo, najbolj strmi del poti, nagnjenost je ponekod večja od 60°. Na srečo, na pobočju, ponekod raste planinski borovec, nizek in zvit, toda izredno žilav in močan, ki pride zelo prav na nekaterih mestih, kot opora in varovanje. Ker je takšen vzpon izredno naporen, se gibljemo zelo počasi in z pogostimi premori. Tudi ob postankih se moramo dobro držati sicer bi z lahka zdrsali v globino. V glavnem gledamo kam bomo stopili in prijeli z rokami, tu pa tam tudi navzgor po skoraj navpični grapi, ali pa nazaj, navzdol. Smo že dokaj visoko in pogled po pobočju navzdol je srhljiv, toda razgled na dolino je če dalje lepši. Že vidimo košček Črnega jezera. Naenkrat smo na Malem sedlu in vidimo tudi Savin Kuk ter Šljeme, dva vrhova, ki sta čez dolino na drugi strani Malega Međeda. Privoščimo si

premor na travi in v soncu, veter rahlo pihlja. Razgled je lep toda levo in desno omejen z dvema vrhovoma, domačini pravijo da sta to medvedji ušesi, zato se po vijugasti strmi poti povzpemo če kakšnih 50m višje do samega vrha Mali Meded. Ta je gol, kamnit in nič ne ovira prečudovitega pogleda naokrog. Proti jugu in zahodu so vidni številni durmitorski vrhovi, ki so še višji. Globoko pod njimi pa globoke, ledeniške doline z ostanki snega. Proti severu, še globlje, pa Črno jezero, Veliko in Malo, temno modre barve, obdano s temnimi smrekovimi gozdovi. Od tod se jezero najlepše vidi, ker smo skoraj navpično nad njim. V daljevi sta Barno jezero in Žabljak. Daleč proti severu se vidi gora Ljubišnja in pred njo sami rob globoke doline reke Tare. Na sosednjem Savinom Kuku opazimo planince, kot malo večje pike. Vse to so čudoviti motivi za posnetke, ter se tudi sami slikamo. Srečali smo tudi nekaj planincev, ki so prišli gor po južni poti, kamor se mi odpravljamo navzdol. Od tod, proti zahodu se začne tudi grebenska pot do Velikega Mededa, toda zaradi pomanjkanja časa smo kar začeli spust po južnem pobočju. Ta pot je nekoliko manj strma kot severna in sprva pelje po strmih, travnatih pobočju. Kmalu se lepa travnata pot izgubi in se začne prašna stezica z veliko drobnega kamenja, ki kar beži pod nogami. Morali smo počepniti in si pomagati tudi z rokami. Zelo naporen spust. Pa še eno melišče in smo končno na bolj položni poti med nizkimi borovci in z kamni med travo. Zaradi trave se ne vidi kako globoke so vrzeli med kamni, kar zahteva veliko previdnost. Južni sestop z Mededa je veljal za bolj lahkega kot severni, toda zaradi velikega števila planincev, ki so v zadnjih letih zdrobili kamne, je steza postala bolj težka. To je bilo neprijetno presenečenje. Prispeli smo v dolino med vrhovoma Mali Meded in Savin Kuk, ter smo se še naprej spuščali. Kmalu smo prišli v gozd z visokimi drevesi in smo šli proti Črnemu jezeru. Spustili smo se do jezera, postalo je topleje, sprehajalci in kopalci so ob vodi uživali v lepem dnevu, mi pa zelo utrujeni. Dan se bliža h koncu.

Premagali smo enega najtežjih durmitorskih vrhov, na katerega ne hodi veliko planincev, domačini se ga celo bojijo, toda zadovoljstvo je toliko večje.

Branko Zorko

V tej številki Biltena objavljamo imena tistih članov, ki so preminuli in nas zapustili v letu 2023. Objavljamo imena tistih, o čigar smrti smo bili obveščeni.
Igor Polak: Beograd, 7.11.1947 - Tržič, 30.10.2023

ДРУШТВО СЛОВЕНЦЕВ В БЕОГРАДУ - ДРУШТВО САВА

Založnik: DRUŠTVO SLOVENCEV V BEOGRADU - DRUŠTVO SAVA

Beograd, Terazije 3/IX, tel +381 11 33 40 875, e-mail: drustvosava@gmail.com, www.drustvosava.org

Uredništvo: Saša Verbič, glavni in odgovorni urednik,
Ivana Mandić, Tijana Velikinac in Branko Zorko
Prevod in lektura: Maja Đukanović, Tanja Tomazin, Tatjana Bukvič,
Jelena Budimirović Miličević, Andrej Tošić, Lidija Čolić, Tamara
Pandurović, Vladica Kljajić, Anastasija Selaković,
Angelina Jeremić in Tamara Petrović
Likovno-grafična priprava: Desanka Stefanović

Bilten je brezplačen. Izdajanje Biltena financira Urad Vlade
Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Rokopisov, fotografij in risb ne vračamo. Podpisani članki
predstavljajo osebno mnenje avtorjev, ki ni nujno enako mnenju
uredništva. Delo v Biltenu je volontersko.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd
061

BILTEN / Društvo Slovenaca „Sava“ u Beogradu
ISSN 1452-9092= Bilten (Društvo Slovenaca „Sava“
u Beogradu)
COBISS.SR-ID 140641548